

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף לג

הואיל ואית ליה שם לווי: הדס זה נקרא 'הדס המצרי' ולא 'הדס' בלבד.

הגמרא מתרצת שאם היה כתוב בתורה שצריך 'הדס' באמת היה פסול 'הדס מצרי' כי בגלל שם הלוי שלו הוא אינו 'הדס'. אבל בגלל שבתורה כתוב רק 'ענף עץ עבות' - כל צמח שנכנס בהגדרה הזו כשר, דהיינו כל סוגי ההדס.

יבשו רוב עליו: יבשו רוב עלי ההדסים האגודים עם הלולב – כשר 'האגד' ובתנאי שישארו בו שלושה ענפי הדסים שבראש כל אחד מהם שלושה עלים.

נקטם ראשו מערב יו"ט ועלתה בו תמרה ביו"ט: לענין קרבנות יש 'דיחוי'. כגון שנשחט הקרבן ולאחר מכן נפגם המזבח, הקרבן 'נדחה' לעולם מלהקרבה אפילו לאחר שיתוקן המזבח. הספק של רבי ירמיה הוא האם יש 'דיחוי' גם לגבי מצוות, כגון בהדס שנקטם מעיו"ט והיה דחוי מהמצוה - האם ישאר דחוי גם לאחר שתעלה בו תמרה ביו"ט, או לא?

כסוה הרוח חייב לכסות: אם העיפה הרוח חול וכיסתה את הדם החייב בכיסוי, ולאחר מכן נתגלה שוב הדם - חייב לכסות אותו. ממשנה זו למד רב פפא שאין 'דיחוי' לגבי מצוות שהרי בזמן שכיסתה אותו הרוח היתה המצוה דחויה.

דרב פפא גופא מבעיא: רבי ירמיה מסתפק, האם רב פפא עצמו הסתפק: האם יש דיחוי אצל מצוות ונקט לחומרא לגבי כיסוי הדם שאין דיחוי ולכן צריך לכסות שוב, אבל לענייננו בהדס לא ננקוט שאין דיחוי כי תצא מזה קולא שההדס יהיה כשר. או שבאמת לרב פפא היה פשוט שאין דיחוי בין לחומרא ובין לקולא.

לימא כתנאי: נחלקו התנאים במקרה שעבר על ההלכה (אסור מדרבנן ללקט את הענבים משום שדומה הדבר לתיקון כלי) וליקט את הענבים ביו"ט - האם ההדס כשר או לא. הגמרא מבארת שהמחלוקת היא האם יש דיחוי אצל מצוות או לא.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

מדובר שליקט את הענבים כשההדס היה כבר אגוד יחד עם הלולב והערבה. לכאורה בליקוט הענבים הוא מכשיר את ההדס האגוד למפרע, דבר זה יכול להוות בעיה של 'תעשה ולא מן העשוי'. אלא שהגמרא עכשיו סוברת: ג. לולב אין צריך 'אגד' מעיקר הדין. כלומר שמצות נטילת הלולב נעשית בהחזקת שלושת המינים בלי לאגוד אותם. ולכן כשליקט את הענבים מההדס האגוד יחד עם שלושת המינים ביו"ט - אין כאן בעיה של 'תעשה ולא מן העשוי' שכשרות ה'אגד' נוצרת מאליה, כי אין צורך כלל באגד. ב. גם אם נאמר שלולב צריך 'אגד' - אין פסול של 'תעשה ולא מן העשוי' בארבעת המינים, כמו שיש פסול כזה בסוכה.

במילף לולב מסוכה: האם לומדים לולב מסוכה לפסול 'תעשה ולא מן העשוי' כסוכה.

זה קלי ואנוהו: לכולי עלמא יש מצוה לאגוד את הלולב כי הדבר מייפה את המצוה.

לא שנו אלא במקום אחד: דווקא כשכל הענבים נמצאות במקום אחד ההדס פסול, אבל אם הם מפוזרות בכמה מקומות כשר. כך סברה הגמרא בתחילה.

למדנו במשנה לעיל - הדס שענביו (= הפרי שגדל בו) מרובות מעליו פסול, ואם מיעטן כשר:

אם הוא מיעטן לפני שהוא אגד אותו בלולב הדבר פשוט שכשר, שהרי הוא נאגד בהכשר, אלא בהכרח שהמשנה מחדשת שאפילו אם הוא מיעטן לאחר שאגדו בלולב כשר, משום שאין בזה 'תעשה ולא מן העשוי' כמו בסוכה. וא"כ אפשר להוכיח ש'דחוי מעיקרא לא היו דחוי'. ביאור: בשעה שהוא אגד את ההדס (שענביו מרובות מעליו) בלולב הרי שאז נקרא עליו שם 'הושענא' פסולה, ואם בכל זאת המשנה מכשירה אותו (לאחר שהסיר את ענביו) הרי שמובח שדבר שהיה דחוי לפני שהגיע זמן מצוותו לא נשאר דחוי לאחר שהסירו ממנו את הסיבה שפסלה אותו.

דחיה: באמת המשנה עוסקת שמיעטן לאחר שאגדו בלולב, אלא שהמשנה סוברת שאין האגידה בלולב קוראת עליו שם 'הושענא' פסולה, וממילא אין זה נחשב כלל שהיה 'דחוי מעיקרא', ורק אם הוא נשאר בפסולו בכניסת יו"ט שאז הגיע זמן מצוותו והוא אינו ראוי הרי שהוא נחשב ל'דחוי', אבל לפני כן אין הוא נחשב ל'דחוי'.

למדנו במשנה לעיל - שלא ממעטים את ענביו ביום טוב:

משמע שאם עבר וליקטן ביו"ט כשר, למרות שהוא ליקטן לאחר שהלולב נאגד (שהרי הוא לא אוגדו ביו"ט).

(המשך בדף הבא ↓)

הגמרא מבררת: מתי השחירו הענבים (= ענבים ירוקים לא פוסלים)? אם הם השחירו לפני יו"ט הרי שההדס נחשב ל'דחוי מעיקרא', שהרי בכניסת יו"ט שאז הגיע זמן המצווה הוא כבר היה פסול, וא"כ אפשר לפשוט ש'דחוי מעיקרא אינו דחוי'. אלא צריך לומר שהם השחירו ביו"ט, וא"כ מוכח ש'נראה ונדחה חוזר ונראה', כלומר שבכניסת יו"ט הוא היה ראוי וכשר, ואח"כ לאחר כניסת יו"ט הענבים השחירו והוא נדחה ונפסל, ולאחר מכן כשהוא עבר ומיעטן הוא חזר ונהיה ראוי, וכשר.

דחיה: באמת המשנה עוסקת במקרה שהענבים השחירו לפני יו"ט והוא היה 'דחוי מעיקרא', וא"כ אפשר להוכיח מהמשנה ש'דחוי מעיקרא' אינו נחשב ל'דחוי', אבל אי אפשר להוכיח ש'נראה ונדחה חוזר ונראה'.

ת"ר וכו': הגמרא מקשה איך יתכן שלדעת רבי אלעזר בר"ש מותר למעטן ביו"ט, והרי הוא 'מתקן כלי' ביו"ט, שהרי בהתחלה ההדס היה פסול וכעת הוא מכשירו.

רב אשי מתרץ: מדובר שמלקט את הענבים לאכילה ואינו מתכוון להכשירו, ורבי אלעזר בר"ש סובר ש'דבר שאינו מתכוון מותר'.

קושיא: והרי ר"ש מודה ב'פסיק רישא' שאסור אף שאינו מתכוון (= 'פסיק רישא': כגון האומר אחתוך את ראש הבהמה הזו בשבת ואינו רוצה שהיא תמות, חייב. שהרי אי אפשר שהבהמה לא תמות, והרי זה כמי שמתכוון לכך), וא"כ אף שאינו מתכוון להכשירו אסור, שהרי הוא מכשירו בכך? **תירוץ:** מדובר שיש לו הושענא אחרת, ואינו צריך כלל את ההדס הזה למצווה.

הותר איגודו ביו"ט וכו': אם הותר איגודו של הלולב ביו"ט, אסור לו לאוגדו ע"י שיקשור את שני קצוות האגד (= אסור לקשור ביו"ט), אלא יכרוך את האגד סביב הלולב ויתחוב את קצהו בתוך הכריכה, כמו שאוגדים אגודת ירק.

ואמאי ליענביה מיענב: שיקשור אותו בקשר עניבה? אלא הברייתא הזו כשיטת רבי יהודה הסובר שקשר עניבה הוא קשר גמור האסור ביו"ט. **קושיא:** והרי לדעת רבי יהודה צריך לאוגדו באגד גמור, ואם לא הרי הוא פסול, וא"כ איך יתכן שהוא אוגדו ביו"ט כאגודה של ירק שאינה נחשבת לאגד גמור? **תירוץ:** התנא של הברייתא סבר כרבי יהודה בדבר אחד - שקשר עניבה נחשב לקשר גמור, וחלק עליו בדבר אחד - שאפילו אם אוגדו כאגודה של ירק יוצא ידי חובה.

משנה: ערבה גזולה ויבשה פסולה: כדן לולב, שהפסוק "וּלְקַחְתֶּם לֶחֶם.." נאמר על כל ארבעת המינים.

צפצפה: מין ערבה שהעלה שלה עגול.

של בעל: ערבה הגדילה בשדה לא ליד נחל. בעל = קרקע שאינה צריכה השקיה, אלא די לה במטר השמים.

נמרא: נאמר בפסוק "וּלְקַחְתֶּם לֶחֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת וְעֵרְבֵי נָחַל", מכאן לומדים שמצווה לקחת ערבה הגדילה על הנחל, אבל אין זה מעכב. וכן שהעלה של הערבה משוך כנחל ולא עגול, ולכן צפצפה פסולה, לפי שהעלה שלה עגול.